II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 21ης Ιουνίου 1995

σχετικά με την ενίσχυση που χορηγήθηκε από το ιταλικό κράτος στην εταιρία Enichem Agricoltura SpA

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(96/115/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62, παράγραφος 1, στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους, σύμφωνα με τις διατάξεις των προαναφερθέντων άρθρων, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, και αφού έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I

Με επιστολή της 16ης Μαρτίου 1994 η Επιτροπή ενημέρωσε την ιταλική κυβέρνηση σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ για την ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Enichem Agricoltura SpA (εφεξής Enichem Agricoltura).

Η εταιρία ασκούσε κυρίως δραστηριότητα στην παραγωγή και διανομή λιπασμάτων, στο πλαίσιο του χημικού υπόομίλου της ιταλικής κρατικής εταιρίας χαρτοφυλακίου ENI. Είναι ιδιοκτησία της ENI κατά 100 %, μέσω της επιμέρους χρηματοοικονομικής της εταιρίας χαρτοφυλακίου SCI, και το κεφάλαιό της αυξήθηκε κατά 198 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1991, 316 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1992 και 756 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1993. Η Επιτροπή απεφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2 για τις εισφορές αυτές κεφαλαίου, συνολικού ύψους 1 270 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Η απόφαση της Επιτροπής δημοσιεύτηκε, καλώντας άλλα κράτη μέλη και ενδιαφερόμενους τρίτους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά [1].

Ύστερα από μια πρώτη συνάντηση μεταξύ εκπροσώπων της Επιτροπής και της εταιρίας που πραγματοποιήθηκε στις 15 Απριλίου 1994, η ιταλική κυβέρνηση απάντησε επίσημα, με επιστολή της 6ης Ιουνίου 1994, στην οποία παρουσιάστηκε ένα ένα λεπτομερές πρόγραμμα αναδιάρθρωσης για τον όμιλο στο σύνολό του. Με την ίδια επιστολή ενημέρωσαν την Επιτροπή για μια περαιτέρω εισφορά κεφαλαίου και χρηματοδοτικά μέτρα επιπλέον αυτών που καλύπτονταν από την προαναφερθείσα διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ. Τα μέτρα αυτά αφορούσαν εισφορά κεφαλαίου 648 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που είχε ήδη πραγματοποιηθεί και τη σχεδιαζόμενη ενίσχυση 900 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που θα καταβαλόταν κατά τη διάρκεια του 1994 για τις δαπάνες της αναδιάρθρωσης.

Με επιστολή της 19ης Αυγούστου 1994, η Επιτροπή ενημέρωσε την ιταλική κυβέρνηση για την απόφασή της να επεκτείνει την προαναφερθείσα διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2 για να καλύψει τα μέτρα αυτά, συνολικού ύψους 1 548 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Η απόφαση αυτή ήταν το αντικείμενο της κοινοποίησης της Επιτροπής της 31ης Αυγούστου 1994 [2].

Κατά συνέπεια, το συνολικό ποσό που καλύπτεται από την διαδικασία είναι 2 818 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες.

Και στις δυο αποφάσεις η Επιτροπή — δεδομένου του σημαντικού εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα

[1] ΕΕ αριθ. C 151 της 2. 6. 1994, σ. 3.
[2] ΕΕ αριθ. C 243 της 31. 8. 1994, σ. 4.

των χημικών προϊόντων για τη γεωργία (κλάδος λιπασμάτων) και της οικονομικής κατάστασης της εταιρίας, και με βάση τις πληροφορίες που είχε στη διάθεσή της, σχημάτισε, εκ πρώτης όψεως, τη γνώμη ότι τα υπό εξέταση μέτρα φαινόταν να αποτελούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1 της συνθήκης και του άρθρου 61, παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ. Οι πληροφορίες που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή δεν της επέτρεψαν να θεωρήσει τα μέτρα αυτά ως συμβιβάσιμα με την κοινή αγορά σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 3 ή με τη λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εν πάση περιπτώσει, το συμβιβάσιμο των μέτρων αυτών θα μπορούσε πιθανόν να αποδειχθεί μόνο βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης.

Η ιταλική κυβέρνηση απάντησε επίσημα στην επέκταση της διαδικασίας με επιστολή της 28ης Σεπτεμβρίου 1994, παρέχοντας ορισμένες συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με το σχέδιο αναδιάρθρωσης και τα πρόσθετα μέτρα χρηματοδότησης.

Στην πορεία της διαδικασίας, η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από τη γερμανική κυβέρνηση και από μια νορβηγική εταιρία. Οι παρατηρήσεις αυτές υποβλήθηκαν στις ιταλικές αρχές με τις επιστολές της 27ης Οκτωβρίου 1994 και της 8ης Νοεμβρίου 1994. Δυο περαιτέρω αιτήσεις για ενημέρωση απεστάλησαν από την Επιτροπή προς την ιταλική κυβέρνηση στις 26 Οκτωβρίου 1994 και 6 Φεβρουαρίου 1995, σχετικά με τη μελλοντική διάθεση της αναδιαρθρωμένης εταιρίας.

Η ιταλική κυβέρνηση απάντησε στις παραπάνω επιστολές της Επιτροπής με δυο επιστολές, της 29ης Νοεμβρίου 1994 και της 14ης Φεβρουαρίου 1995, με την πρώτη εκ των οποίων ανακοίνωσαν ότι η Enichem Agricoltura επρόκειτο να τεθεί υπό εκκαθάριση, όπως και τελικά έγινε στις 22 Δεκεμβρίου 1995. Η εταιρία τότε μετονομάστηκε σε «Agricoltura SpA in liquidazione».

Υπήρξαν και άλλες συναντήσεις και ανεπίσημες επαφές με τους εκπροσώπους της εταιρίας κατά την πορεία της διαδικασίας, οι οποίες επέτρεψαν στην Επιτροπή να διαλευκάνει περισσότερο τη φύση, τις προεκτάσεις και τα αποτελέσματα που προβλέπονται από τις διαρθρωτικές παρεμβάσεις. Επίσης, δόθηκαν ανεπίσημα από την εταιρία και ορισμένα άλλα έγγραφα.

Η Enichem Agricoltura ανήκει στην ομάδα των επιχειρήσεων οι οποίες είναι υπό παρακολούθηση, μέχρι το τέλος του 1996, ως προς τη διαδικασία μείωσης του χρέους τους, βάσει της συμφωνίας του Ιουλίου 1993 μεταξύ της ιταλικής κυβέρνησης και της Επιτροπής [Παράρτημα 3 της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 29ης Δεκεμβρίου 1993 (1)]. Εντούτοις, η συμφωνία αυτή προβλέπει ότι όσον αφορά ενέργειες που είναι πιθανόν να περιέχουν κρατική ενίσχυση, εξακολουθεί να ισχύει η μεμονωμένη εξέταση των μέτρων αυτών με βάση τους κοινοτικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

II

Στις επίσημες απαντήσεις τους κατά την έναρξη και επέκταση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, οι ιταλικές αρχές παρέσχον λεπτομέρειες και πληροφορίες σχετικά με το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Enichem Agricoltura και, διατύπωσαν τη γενική άποψη ότι η χρηματοδότηση της εταιρείας αποτελεί απλώς απόφαση που αφορά τον κλάδο και ότι η συμπεριφορά του μετόχου της ΕΝΙ από την άποψη αυτή πρέπει να θεωρείται ανάλογη με εκείνη ενός ιδιώτη επενδυτή.

Αφού η ΕΝΙ εξέτασε την άσχημη κατάσταση και τις προοπτικές της εν λόγω εταιρείας, το υπό συζήτηση κεφάλαιο επενδύθηκε για να προληφθεί η χρεοκοπία της εταιρείας και για να χρηματοδοτηθεί η εφαρμογή της διαδικασίας αναδιάρθρωσης και ορθολογικής οργάνωσης. Τελικός στόχος της ενέργειας αυτής είναι η ελαχιστοποίηση των ζημιών που η ΕΝΙ, όντας ο αποκλειστικός μέτοχος της Enichem Agricoltura, θα είχε οπωσδήποτε να υποστεί — ακόμη και χωρίς τις υπό συζήτηση εισφορές — καθώς θα ήταν σε τελευταία ανάλυση απεριορίστως υπεύθυνη για τα χρέη της επιχείρησης σε περίπτωση χρεοκοπίας βάσει του άρθρου 2362 του ιταλικού αστικού κώδικα. Υποστηρίχθηκε ότι, στην τελευταία αυτή περίπτωση, το τελικό κόστος για την ΕΝΙ θα ήταν κατά πολύ υψηλότερο.

Επίσης, οι ιταλικές αρχές ισχυρίσθηκαν ότι μια τέτοια συμπεριφορά έχει θεωρηθεί ως αποδεκτή από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στην απόφασή του της 21ης Μαρτίου 1991, στην υπόθεση C-303/88 Ιταλία κατά Επιτροπής (2). Στην απόφαση αυτή το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι μια εταιρεία χαρτοφυλακίου μπορεί, για περιορισμένο διάστημα, να αναλάβει τις ζημίες της θυγατρικής της, προκειμένου να της επιτρέψει να σταματήσει τη λειτουργία της υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες. Το Δικαστήριο πρόσθεσε ότι μια τέτοια απόφαση μπορεί να βασίζεται όχι μόνο στην πιθανότητα απόκτησης ενός έμμεσου υλικού κέρδους, αλλά και σε άλλες επιδιώξεις, όπως η διαφύλαξη της φήμης του ομίλου ή ο επαναπροσανατολισμός της δραστηριότητάς του.

III

1. Όσον αφορά την ουσία της αναδιάρθρωσης, οι ιταλικές αρχές έχουν παράσχει πληροφορίες για τις διαρθρωτικές ενέργειες που έχουν αναληφθεί κατά τα έτη 1991-1993, και ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης που άρχισε το 1994 και πρόκειται να ολοκληρωθεί πριν το 1997.

Συνοπτικά, η διαδικασία αναδιάρθρωσης και ορθολογικής οργάνωσης προβλέπει μια ριζική μεταβολή στη στρατηγική θέση της επιχείρησης στην αγορά λιπασμάτων. Οι κύριοι στόχοι του σχεδίου αυτού είναι οι εξής:

(1) ΕΕ αριθ. C 349 της 29. 12. 1993, σ. 2.

(2) ECR-I 1991, σ. I-1443.

— συγκέντρωση του εμπορίου κυρίως στην εσωτερική αγορά και περιορισμός των μη κερδοφόρων πωλήσεων στο εξωτερικό (που μειονεκτούν λόγω των υψηλών δαπανών μεταφοράς), προκειμένου να αποκατασταθεί ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης,

— συγκέντρωση της παραγωγής μόνο στις ολοκληρωμένες μονάδες παραγωγής της Ferrara (ουρία και αμμωνία) και της Ravenna (CAN και σύνθετα λιπάσματα NPK). Οι μονάδες αυτές είναι πιο ανταγωνιστικές, καθώς βρίσκονται στην περιοχή μεγάλης κατανάλωσης στην Ιταλία. Επίσης, συνδέονται μεταξύ τους με αγωγό αμμωνίας,

— τελική αποχώρηση της ENI από τον κλάδο, που θα πραγματοποιηθεί μέσω της δημιουργίας εταιρικής σχέσης με άλλους ευρωπαϊκούς φορείς και/ή μέσω της πώλησης της εταιρείας.

2. Το κίνητρο για τη διαδικασία αναδιάρθρωσης ήταν η αναγνώριση συνθηκών αγοράς και προοπτικών που ανάγκασαν όλους τους ευρωπαίους φορείς του κλάδου να περιορίσουν δραστικά το παραγωγικό δυναμικό τους.

Η κατανάλωση λιπασμάτων στα επόμενα χρόνια προβλέπεται ότι θα συνεχίσει μειούμενη στη δυτικο-ευρωπαϊκή αγορά, ανεξάρτημα από την ευνοϊκότερη παρούσα τάση που προδιαγράφεται σε διεθνές επίπεδο. Οι ανταγωνιστικές πιέσεις από τις ανατολικο-ευρωπαϊκές και μη ευρωπαϊκές χώρες θα παραμείνουν έντονες, παρά την προβλεπόμενη αύξηση της εγχώριας ζήτησης και των δαπανών παραγωγής. Αυτοί και άλλοι παράγοντες, όπως η αναθεώρηση της κοινής γεωργικής πολιτικής, η μείωση των τιμών των γεωργικών προϊόντων, το άνοιγμα της αγοράς και οι νέοι κανόνες της ΓΣΔΕ, καθώς επίσης οι νέοι περιβαλλοντικοί περιορισμοί, έχουν υποχρεώσει την ευρωπαϊκή βιομηχανία λιπασμάτων σε πλήρη αναδιάρθρωση, προκειμένου να μειώσει πλεονασματικό και μη-αποδοτικό παραγωγικό δυναμικό και να επαναφέρει σε ισορροπία τη σχέση προσφορά/ζήτηση.

Ως εκ τούτου, η αναδιάρθρωση της Enichem Agricoltura έχει προκαλέσει κυρίως την παύση ενός μεγάλου μέρους της δραστηριότητάς της, όσον αφορά τόσο τα ενδιάμεσα όσο και τα τελικά προϊόντα, που συνεπάγεται το κλείσιμο αρκετών από τις μονάδες παραγωγής και τη διάθεση ή εκκαθάριση ορισμένων θυγατρικών καθώς και ορισμένων δραστηριοτήτων (Isagro, Conserv Inc., Terni Industrie Chimique, Sariaf κ.λπ.). Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η αναδιαρθρωμένη εταιρεία στηρίζεται τώρα κυρίως σε δυο ολοκληρωμένες μονάδες παραγωγής, της Ferrara και της Ravenna, που και οι δυο βρίσκονται στην περιοχή κύριας κατανάλωσης στην Ιταλία. Οι δυο αυτές μονάδες, μαζί με τη μονάδα στη Barletta και τις κεντρικές υπηρεσίες διαχείρισης, διοίκησης και εμπορίου, αποτελούν τον τελικό πυρήνα της αναδιαρθρωμένης Enichem Argicoltura, και πρόκειται να τεθούν προς πώληση σύμφωνα με το πρόγραμμα. Στο εξής, το τμήμα αυτό της Enichem Argicoltura θα αναφέρεται ως «αναδιαρθρωμένη επιχείρηση».

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την εξέλιξη του παραγωγικού δυναμικού της εταιρείας σε κύρια λιπάσματα από το 1990.

(σε χιλιάδες τόνους/έτος)

Θέση	Εγκαταστάσεις	Λίπασμα/Ενδιάμεσο προϊόν	Παραγωγικό δυναμικό 31. 12. 1989	Παραγωγικό δυναμικό 31. 12. 1994	Παρατηρήσεις
MARGHERA	Θειικό οξύ	ενδιάμεσο	100	—	έκλεισε
	Αμμωνία	ενδιάμεσο	170	—	έκλεισε
	Ουρία	ενδιάμεσο	170	—	έκλεισε
	Νιτρικό οξύ	ενδιάμεσο	330	—	έκλεισε
	Νιτρικό αμμώνιο	λίπασμα	460	—	έκλεισε
	NPK	λίπασμα	600	—	έκλεισε
	SSP	λίπασμα	300	—	μεταφέρθηκε στην Enichem SpA
RAVENNA	Αμμωνία	ενδιάμεσο	240	—	έκλεισε
	Νιτρικό οξύ	ενδιάμεσο	400	400	προς πώληση
	Νιτρικό αμμώνιο	λίπασμα	480	500	προς πώληση
	NPK	λίπασμα	400	400	προς πώληση
FERRARA	Αμμωνία	ενδιάμεσο	500	500	προς πώληση
	Ουρία	λίπασμα	550	500	προς πώληση
TERNI (Terni Industrie Chimiche SpA)	Αμμωνία	ενδιάμεσο	130	130	εταιρεία προς πώληση
	Ουρία	λίπασμα	110	110	
	Νιτρικό οξύ	ενδιάμεσο	80	80	
	Νιτρικό ασβέστιο	λίπασμα	100	100	
MANFREDONIA	Αμμωνία	ενδιάμεσο	350	—	έκλεισε
	Ουρία	λίπασμα	550	—	έκλεισε

(σε χιλιάδες τόνους/έτος)

Θέση	Εγκαταστάσεις	Λίπασμα/Ενδιάμεσο προϊόν	Παραγωγικό δυναμικό 31. 12. 1989	Παραγωγικό δυναμικό 31. 12. 1994	Παρατηρήσεις
PRIOLO	Αμμωνία	ενδιάμεσο	350	—	έκλεισε
	Νιτρικό οξύ	ενδιάμεσο	170	—	έκλεισε
	NPK	λίπασμα	400	—	έκλεισε
SAN GIUSEPPE DI CAIRO	Αμμωνία	ενδιάμεσο	170	—	έκλεισε
	Ουρία	λίπασμα	190	—	έκλεισε
GELA	Αμμωνία	ενδιάμεσο	100	—	έκλεισε
	Θειικό οξύ	ενδιάμεσο	200	200	μεταφέρθηκε στην Praoil (ENI)
	Φωσφορικό οξύ	ενδιάμεσο	120	120	αδρανεί (ISAF)
	Θειικό οξύ	ενδιάμεσο	170	170	αδρανεί (ISAF)
	NPK	λίπασμα	350	350	αδρανεί (ISAF)
CROTONE	Νιτρικό οξύ	ενδιάμεσο	100	—	έκλεισε
	NPK/SSP	λίπασμα	200	—	έκλεισε
PORTO, EMPEDOCLE	SSP	λίπασμα	100	—	έκλεισε
BARLETTA	SSP/NPK (1)	λίπασμα	100	100	προς πώληση
ΑΛΛΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (πρώην Fertilgest)	SSP/NPK	λίπασμα	200	—	έκλεισε
		ΣΥΝΟΛΟ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ	5 430	2 060	
		ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΔΙΑΜΕΣΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	3 680	1 600	

(1) Μόνο σε κόκκους.

Πηγή: Enichem Agricoltura.

Συνολικά, όσον αφορά μόνο τα αζωτούχα λιπάσματα, το παραγωγικό δυναμικό έχει μειωθεί κατά 910 000 τόνους το χρόνο ως προς την ουρία, κατά 460 000 τόνους το χρόνο ως προς το νιτρικό αμμώνιο, κατά 1 200 000 τόνους το χρόνο ως προς τα σύνθετα λιπάσματα «άζωτο-φώσφορο-κάλι».

Οι παύσεις λειτουργίας και πωλήσεις, αλλά και οι εσωτερικές ορθολογικές αναδιοργανώσεις, κατέληξαν σε μεγάλη μείωση του εργατικού δυναμικού της εταιρείας, το οποίο περιορίστηκε κατά 58 % (3 708 σε σύνολο 6 354 ατόμων) κατά την περίοδο 1990-1993. Περαιτέρω ορθολογική αναδιοργάνωση και πώληση δραστηριοτήτων θα προκαλέσουν περαιτέρω μειώσεις προσωπικού. Η τελική δομή της επιχείρησης, την οποία συνιστούν κυρίως τα εργοστάσια της Ferrara και της Ravenna μαζί με τις κεντρικές διοικητικές και εμπορικές υπηρεσίες, θα απασχολεί μόνο γύρο στα 450 άτομα, μείωση δηλαδή κατά 93 % από το 1990, το μεγαλύτερο μέρος με οριστικές απολύσεις.

3. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, η αναδιάρθωση πρόκειται να ολοκληρωθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκαθάρισης και ιδιωτικοποίησης της Enichem Agricoltura. Ειδικότερα, πρόκειται να ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

— Gela: τρεις μονάδες (φωσφορικό οξύ, θειικό οξύ και λιπάσματα NPK), που ανήκουν στη θυγατρική ISAF, είναι σε αδράνεια, καθώς δεν είναι ανταγωνιστικές λόγω του υψηλού κόστους των φωσφορικών πετρωμάτων. Θα πωληθούν ή θα κλείσουν στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκαθάρισης,

— Terni Industrie Chimiche: η θυγατρική αυτή είναι προς πώληση. Η διάθεση της θα ολοκληρωθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκαθάρισης,

— Sariaf: η εταιρεία αυτή (κύκλος εργασιών περίπου 14 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1994) βρίσκεται στη Faenza (Ravenna) και δραστηριοποιείται στην παραγωγή ειδικών λιπασμάτων, φυσικών συσκευών και τη γεωργία και φυτοφαρμάκων. Βρίσκεται υπό διαδικασία πώλησης και η διάθεσή της θα ολοκληρωθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκαθάρισης,

— Ferrara και Ravenna: προγραμματίζονται περαιτέρω επενδύσεις για τα έτη 1995-1997, που αφορούν κυρίως συντήρηση και αυτοματοποίηση των εγκαταστάσεων, δαπάνες για να ικανοποιηθούν τα πρότυπα περιβάλλοντος και ασφάλειας, την ορθολογική οργάνωση της παραγωγής, την ανάπτυξη νέων προϊόντων για να ικανοποιηθούν τα πρότυπα που ζητά η αφορά.[. . .] (*).

Οι δυο τελευταίες μονάδες θα έχουν το κύριο μέρος του τελικού παραγωγικού δυναμικού και της αναμενόμενης παραγωγικής της Enichem Agricoltura, ως εξής:

(*) Εμπιστευτικό.

(σε χιλιάδες τόνους/έτος)

Θέση	Εγκατάσταση	Παραγωγικό δυναμικό	Παραγωγή
Ferrara	Ουρία	500	480
Ravenna	CAN	500	490
	Λιπάσματα NPK		
	— χημικής αντίδρασης	400	
	— αναμίξεις	100	460

Αναμένεται ότι το μερίδιο της θα είναι 35 % της ιταλικής αγοράς (ήταν 50 % το 1991/92), χωρίς τις εμπορικές δραστηριότητες. Καθώς η παραγωγή θα απορροφηθεί κατά κύριο λόγο από την εγχώρια αγορά, δεν προβλέπονται στο τέλος της αναδιάρθρωσης σημαντικές ποσότητες για εξαγωγές στην Ευρώπη. Προβλέπεται, επομένως, σημαντική μείωση του μεριδίου της στην αγορά της Ευρώπης, όπου η Enichem Agricoltura εξήγαγε περίπου 1 000 Kt το 1991/92.

Όπως φαίνεται από την ανάλυση κόστους-αποδοτικότητας που εκπόνησε η [...] η Ferrara και η Ravenna κατατάσσονται μεταξύ των ευρωπαϊκών μονάδων παρασκευής λιπασμάτων σε μέσο/υψηλό επίπεδο αποδοτικότητας.

Ενόψει των μειωμένων στόχων μεριδίου της αγοράς, η εμπορική δομή αναδιοργανώνεται ορθολογικά, περιορίζεται και συγκεντρώνεται σε μικρό αριθμό πελατών και, επομένως, μονάδων αποθήκευσης και διανομής. Τα πάγια έξοδα μειώθηκαν με θετικές επιπτώσεις ως προς τα κέρδη.

4. Όπως αναφέρθηκε στο μέρος I, στις 22 Δεκεμβρίου 1994 η εταιρεία ετέθη υπό εκκαθάριση με την προοπτική να κλείσει οριστικά και να μειώσει το βάρος με το οποίο θα επιφορτιστεί τελικά ο μέτοχός της ENI.

Η διαδικασία εκκαθάρισης θα βασίζεται κυρίως στην πώληση μέσω ιδιωτικοποίησης του αναδιαρθρωμένου τομέα δραστηριότητας της Enichem Agricoltura. Επιπλέον, οι δύο θυγατρικές Terni Industrie Chimiche και Sariaf θα ιδιωτικοποιηθούν. Τα εναπομένοντα στοιχεία του ενεργητικού είτε θα πωληθούν είτε θα εκκαθαριστούν και θα πληρωθούν τελικά οι οφειλές.

Μέχρις ότου ολοκληρωθεί η ιδιωτικοποίηση, οι εγκαταστάσεις της Enichem Agricoltura έχουν μισθωθεί από τον εκκαθαριστή στην Enichem SpA η οποία μπορεί να ασχοληθεί καλύτερα με τη διαχείρισή τους. Η μίσθωση είναι με όρους αγοράς και θα λήξει αυτόματα με τη θέση σε ισχύ του πωλητηρίου συμβολαίου.

Η διαδικασία ιδιωτικοποίησης του αναδιαρθρωμένου χώρου δραστηριότητας και των θυγατρικών Terni Industrie Chimiche και Sariaf έχει ξεκινήσει με τη βοήθεια ανεξάρτητων οικονομικών συμβούλων. Μια πρόσκληση υποβολής προσφορών έχει ήδη δημοσιευθεί στον τύπο. Οι ιταλικές αρχές έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή την ημερομηνία κατά την οποία οι ιδιωτικοποιήσεις θα πρέπει να ολοκληρωθούν.

5. Έχουν υποβληθεί οικονομικές προβλέψεις για τα επόμενα χρόνια, συνδεδεμένες με τη διαδικασία αναδιάρθρωσης, που λαμβάνουν υπόψη αφενός τις μελλοντικές επιδόσεις των αναδιαρθρωμένων δραστηριοτήτων και αφετέρου τις δαπάνες της διαδικασίας εκκαθάρισης και τα έσοδα από τις ιδιωτικοποιήσεις.

Γι' αυτό, οι οικονομικές αυτές προβλέψεις έχουν χωριστεί σε δυο ενότητες, που είναι η ενεργός δραστηριότητα της «αναδιαρθρωμένης επιχείρησης» (κυρίως Ferrara, Ravenna και κεντρικές υπηρεσίες) και η «εκκαθάριση».

Σχετικά με το μέρος I, οι προβλέψεις βασίζονται σε ένα σενάριο που παίρνει υπόψη γενικούς μακροοικονομικούς δείκτες για την Ιταλία και ορισμένες αναλύσεις της Διεθνούς Τράπεζας και άλλων εξειδικευμένων εταιρειών στον τομέα αυτό (British Sulphur και Fertecon) σχετικά με το κόστος των πρώτων υλών, των βασικών προϊόντων και των τελικών προϊόντων. Η αναδιαρθρωμένη επιχείρηση προβλέπεται να επιτύχει καλό επίπεδο κέρδους ήδη το 1995, και οι εκτιμήσεις για το 1994 δείχνουν ήδη θετικό αποτέλεσμα για το χρόνο αυτό, έχοντας επίσης επωφεληθεί και από τη βελτίωση της κατάστασης στην αγορά. Η αναδιαρθρωμένη μονάδα θα έχει κύκλο εργασιών περίπου 630 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες [...].

Η «εκκαθάριση» αναφέρεται στο υπόλοιπο της Enichem Agricoltura το οποίο θα πωληθεί ή θα εκκαθαριστεί, οδηγώντας στις αναμενόμενες ζημίες 900 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών οι οποίες πρόκειται να καλυφθούν με την ενίσχυση. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει (έχουν αφαιρεθεί) τα έσοδα από την πώληση της αναδιαρθωμένης μονάδας δραστηριότητας και των θυγατρικών Terni Industrie Chimiche και Sariaf.

6. Η διαδικασία αναδιάρθρωσης και εκκαθάρισης θα χρηματοδοτηθεί τελικά από τον μέτοχο της Enichem Agricoltura με συνολικό ποσό 2 818 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών (περίπου 1 500 εκατομμύρια Ecu), εν μέρει υπό μορφή εισφορών κεφαλαίου που έχουν ήδη χορηγηθεί κατά την περίοδο 1991-1994 (1 918 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες), και εν μέρει υπό μορφή προοδευτικής χρηματοδότησης της διαδικασίας εκκαθάρισης (900 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες).

Οι εισφορές των ετών 1991-1993 έχουν χρησιμοποιηθεί για να καλύψουν ζημίες σχετικές με τις δραστηριότητες αναδιάρθρωσης και με το κλείσιμο μονάδων. Όπως ελέγχθη ανωτέρω, οι δραστηριότητες αυτές συνεπάγονται σημαντικές απολύσεις προσωπικού και προκάλεσαν πολύ μεγάλες κοινωνικές δαπάνες. Επίσης, οι δαπάνες για την ασφάλεια και το περιβάλλον που σχετίζονταν με το κλείσιμο εγκαταστάσεων ήταν πολύ μεγάλες.

Η ενίσχυση για τη χρηματοδότηση της διαδικασίας εκκαθάρισης, υπολογισμένη βάσει ενός προγράμματος εκκαθάρισης, θα καλύψει τις οφειλές της Enichem Agricoltura στις 22 Δεκεμβρίου 1994 οι οποίες δε θα αντισταθμιστούν από το προϊόν της πώλησης περιουσιακών στοιχείων και δραστηριοτήτων και από άλλες πιστώσεις, καθώς και τις διοικητικές και χρηματοοικονομικές επιβαρύνσεις που συνδέονται με τη διαχείριση της διαδικασίας εκκαθάρισης. Επίσης, καλύπτει δαπάνες και ζημίες που οφείλονται στην μείωση των δραστηριοτήτων που κλείνουν.

Το τελικό ποσό των ζημιών εκκαθάρισης που θα καλυφθεί από την ενίσχυση, είναι αποτέλεσμα μιας συντηρητικής εκτίμησης, βασισμένης στην οικονομική κατάστασης της Agricoltura, στα μελλοντικά έσοδα και ζημίες από τη διάθεση και μείωση της αξίας περιουσιακών στοιχείων και στις λειτουργικές δαπάνες της εκκαθάρισης.

IV

Πέραν των στοιχείων που υποβλήθηκαν από την ιταλική κυβέρνηση, παρατηρήσεις ελήφθησαν από τη γερμανική κυβέρνηση και από μια νορβηγική εταιρία.

Η γερμανική κυβέρνηση εξέφρασε τη γνώμη ότι η περίπτωση πρέπει να εξεταστεί σε μακροπρόθεσμη βάση, που να αφορά συνολικά τον όμιλο ENI και το χημικό κλάδο του, όπου ηγείται η Enichem. Παρατήρησε ότι, από το 1980, έχει αρκετές φορές χορηγηθεί ενίσχυση στην ENI και την Enichem, ενώ οι οικονομικές τους επιδόσεις υπήρξαν συνολικά αρνητικές, και επανέλαβε τη γενική της ανησυχία ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι πιθανόν να στρεβλώσει το εμπόριο στην κοινή αγορά.

Η νορβηγική εταιρία υπογράμμισε ορισμένους όρους που, κατά τη γνώμη της, θα έπρεπε να διατυπωθούν ρητά και να επιβληθούν στην περίπτωση που εγκριθεί η ενίσχυση στην Enichem Agricoltura. Πρώτον, ότι η αναδιάρθρωση και το κλείσιμο των μονάδων είναι μόνιμα, και αυτό θα έπρεπε να το διασφαλίσει η Επιτροπή. Δεύτερον, οι πωλήσεις των εγκαταστάσεων παρασκευής λιπασμάτων που κλείνουν θα πρέπει να γίνονται μόνο σε αγοραστές από τρίτες χώρες τις οποίες η Επιτροπή δεν διαβλέπει ως πιθανούς προμηθευτές της κοινοτικής αγοράς. Επιπροσθέτως, το προϊόν των πωλήσεων αυτών θα πρέπει να μειώσει το ποσό της ενίσχυσης αναδιάρθρωσης που μπορεί να εγκριθεί, και να μη μετατραπεί σε ενίσχυση για τη λειτουργία της Enichem Agricoltura.

Η ιταλική κυβέρνηση απάντησε στις παρατηρήσεις της γερμανικής κυβέρνησης τονίζοντας ότι, με εξαίρεση το 1992, η οικονομική κατάσταση της ENI υπήρξε πάντοτε θετική, και υπογραμμίζοντας ότι όλα τα χρηματοδοτικά μέτρα που αναφέρονται υπήρξαν αντικείμενο αξιολόγησης της Επιτροπής σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΚ για τις κρατικές ενισχύσεις.

όσον αφορά τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η νορβηγική εταιρεία, η ιταλική κυβέρνηση απάντησε επιβεβαιώνοντας ότι όλες οι εγκαταστάσεις παραγωγής οι οποίες έχουν δηλωθεί ότι έχουν κλείσει στο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης έχουν ήδη εκκενωθεί, αναμορφωθεί και έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή μέτρα ασφαλείας. Επίσης, έφεραν αντιρρήσεις στο αίτημα για την πώληση των εγκαταστάσεων εκτός Κοινότητας, καθώς αυτό δεν αποτελεί όρο που προβλέπεται από την Επιτροπή σε τέτοιες περιπτώσεις. Επιβεβαίωσαν τέλος ότι η πώληση των περιουσιακών στοιχείων της Enichem Agricoltura θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στην απόφαση της Επιτροπής για τον πορτογαλικό νόμο αριθ. 11/1990 σχετικά με τις ιδιωτικοποιήσεις, ο οποίος απετέλεσε αντικείμενο της ανακοίνωσης της 17ης Σεπτεμβρίου 1993 [1] και ότι το προϊόν των πωλήσεων αυτών θα αντισταθμίσει μέρος των ζημιών που αποδίδονται στη διαδικασία εκκαθάρισης.

V

1. *Επιβεβαίωση της ύπαρξης ενισχύσεων*

Προκειμένου να εκτιμηθεί εάν στα μέτρα που περιεγράφησαν ανωτέρω ενέχεται ενίσχυση, θα εφαρμοστεί η αρχή του επενδυτή ο οποίος δρά σε συνθήκες ελεύθερης οικονομίας της αγοράς για την αξιολόγηση της ροής κεφαλαίων μεταξύ του κράτους/ιδιοκτήτη και των δημοσίων εταιρειών, όπως διατυπώθηκε, στην ανακοίνωση της Επιτροπής για της δημόσιες επιχειρήσεις της 28ης Ιουνίου 1993 [2].

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, που έχει ευρέως επιβεβαιωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και από την πρακτική της Επιτροπής (βλέπε την προαναφερθείσα ανακοίνωση), ενίσχυση περιέχεται σε μια συναλλαγή όταν αυτή δεν θα είχε αναληφθεί από ένα ιδιώτη επενδυτή που ενεργεί υπό κανονικές συνθήκες ελεύθερης οικονομίας.

Με βάση τις πληροφορίες που δόθηκαν στην Επιτροπή και όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το ποσό που επενδύθηκε από το ιταλικό κράτος για την αναδιάρθρωση της Enichem Agricoltura — μέσω της εταιρείας χαρτοφυλακίου ENI — ανέρχεται τελικά σε 2 818 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες.

Οι διάφορες εισφορές κεφαλαίου, που έχουν εν μέρει πραγματοποιηθεί ήδη, συνοψίζονται στον επόμενο πίνακα:

(σε δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες)

	1991	1992	1993	1994	1995-...	Σύνολο
Ποσά που χορηγήθηκαν στην Enichem Agricoltura	198	316	756	648	900	2 818

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο μέτοχος της Enichem Agricoltura, η ENI, είναι μια βιομηχανική εταιρεία χατοφυλακίου που ανήκει εξ ολοκλήρου στο ιταλικό υπουργείο οικονομικών. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε απόφαση της ENI να επενδύσει στις θυγατρικές της, και κατά συνέπεια οποιαδήποτε απουσία απόδοσης αυτών των επενδύσεων, έχει αντί-

[1] ΕΕ αριθ. C 253 της 17. 9. 1993, σ. 3.
[2] ΕΕ αριθ. C 307 της 13. 11. 1993, σ. 3.

στοιχες αρνητικές επιπτώσεις στην απόδοση που η ENI παρέχει το μέτοχό της. Ακόμη και αν δεν έγινε εισφορά κεφαλαίου στην ENI για τον σκοπό της αναδιάρθρωσης της Enichem Agricoltura, οι δαπάνες της αναδιάρθρωσης έχουν χρηματοδοτηθεί από έσοδα τα οποία διαφορετικά θα είχαν περιέλθει στο κρατικό μέτοχό της μέσω μερισμάτων ή αύξησης της κεφαλαιακής αξίας. Πράγματι, η ENI δεν πρόσφερε ικανοποιητική απόδοση στο κράτος-μέτοχό της κατά την τελευταία 10ετία, επομένως τα χρήματα που διέθεσε στις θυγατρικές της πρέπει να θεωρηθούν ως κρατικοί πόροι. Επίσης, η επιλογή της ENI να προβαίνει σε αύξηση του κεφαλαίου της Enichem Agricoltura παρόλο που υπήρχε συνεχής επιδείνωση των αποτελεσμάτων και λογαριασμών της δεν ήταν λογικά δυνατή χωρίς τη σιωπηρή ή ρητή έγκριση του κράτους-μετόχου.

Η όλη επένδυση που έγινε από το κράτος για την αναδιάρθρωση της Enichem Agricoltura δεν θα έχει ικανοποιητική απόδοση στο μέλλον. Οι εισφορές κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο 1991-1994, πριν η εταιρεία τεθεί υπό εκκαθάριση, έγιναν σαφώς με σκοπό να αποφύγει η εταιρεία την πτώχευση και να διεκπεραιώσει μέτρα αναδιάρθρωσης. Τα κεφάλαια αυτά επενδύθηκαν απλά για να καλύψουν τις ζημίες της Enichem Agricoltura, χωρίς καμιά προοπτική θετικής απόδοσης. Χορηγήθηκαν πριν καταστρωθεί ένα πλήρες συνεκτικό πρόγραμμα με στόχο την αποκατάσταση της βιωσιμότητας. Δεδομένων των άσχημων αποτελεσμάτων της Enichem Agricoltura καθόλη την περίοδο, πρέπει να θεωρούνται ως μέρος της διαδικασίας που οδήγησε στην απόφαση του μετόχου να προβεί στην εκκαθάριση της Enichem Agricoltura και να εκποιήσει πλήρως την επιχείρηση. Κανένας ιδιώτης επενδυτής δε θα είχε δεχτεί τα κακά αυτά αποτελέσματα για τόσο καιρό. Επίσης, τα θετικά αποτελέσματα που αναμένονται ύστερα από την αναδιάρθρωση της Enichem Agricoltura είναι ιδιαίτερα χαμηλά, σε σύγκριση με τη συνολική εισφορά κεφαλαίου, και δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ικανοποιητική απόδοση της επένδυσης του κράτους. Έτσι, το επιχείρημα των ιταλικών αρχών ότι η ENI ενήργησε πράγματι ως ιδιώτης επενδυτής στο θέμα αυτό δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό, επειδή ένας τέτοιος επενδυτής θα είχε προβεί σε εκκαθάριση ή σε πλήρη αναδιάρθρωση πολύ νωρίτερα. Επίσης, όσον αφορά την αναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου (βλέπε κεφάλαιο II), η περίοδος κατά την οποία η Enichem Agricoltura υπέστη σημαντικές ζημίες είναι υπερβολικά μεγάλη (5 χρόνια), και το ποσό των ζημιών αυτών υπερβολικά υψηλό για να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά της ENI ως ανάλογη με εκείνη μιας ιδιωτικής εταιρείας χαρτοφυλακίου. Το συνολικό ποσό πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί ως ενίσχυση.

Οι ζημίες που αποδίδονται στη διαδικασία εκκαθάρισης είναι, από την ίδια τη φύση τους, ενίσχυση. Είναι χρέη τα οποία έχει εγγυηθεί και τελικά πληρώνει ο μέτοχος σύμφωνα με το άρθρο 2362 του ιταλικού αστικού κώδικα, ύστερα από τη θέση της εταιρείας σε εθελουσία εκκαθάριση. Η εγγύηση αυτή κάλυπτε τα χρέη της Enichem Agricoltura κατά τα τελευταία χρόνια, ενώ η εταιρεία συνέχιζε να σημειώνει σοβαρές ζημίες. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, ένας ιδιώτης επενδυτής θα είχε επιχειρήσει να περιορίσει το δεσμό του με την πάσχουσα θυγατρική του αποφασίζοντας να τη θέσει υπό εκκαθάριση από τη στιγμή που δε θα μπορούσε λογικά να περιμένει αποκατάσταση της οικονομικής της βιωσιμότητας και ενώ η σχέση ενεργητικού/παθητικού συνέχιζε να είναι ευνοϊκή. Καθώς η ENI δεν υιοθέτησε μια τέτοια λογική συμπεριφορά και μόνο πολύ αργότερα αποφάσισε να εκκαθαρίσει εθελουσίως την Enichem Agricoltura ώστε να προβεί στη διαγραφή ζημιών και χρεών και να βοηθήσει έτσι τη διαδικασία αναδιάρθρωσης και αναδιοργάνωσης, το κόστος της ενέργειας αυτής πρέπει να θεωρηθεί ως ενίσχυση. Το τελικό κόστος της εκκαθάρισης, που ανέρχεται σε 900 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες, περιέχει τα έσοδα για την ENI από την πώληση τζη Enichem Agricoltura.

Κατά τα τελευταία χρόνια η Enichem Agricoltura υπήρξε μια από τις επτά μεγαλύτερες εταιρείες στην Κοινότητα από άποψη κύκλου εργασιών, εξάγοντας σημαντικό μέρος της παραγωγής της. Στην ιταλική αγορά λιπασμάτων, η εταιρεία κάλυψε το 50 % της συνολικής ζήτησης το 1992 και θα έχει μερίδιο γύρω στο 35 % στο τέλος της διαδικασίας αναδιάρθρωσης. Επομένως, και λαμβάνοντας υπόψη τη δύσκολη κατάσταση του τομέα, η Επιτροπή καταλήγει ότι το συνολικό ποσό των 2 818 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών στρεβλώνει πράγματι το ενδοκοινοτικό εμπόριο, και κατά συνέπεια θεωρείται κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1 της συνθήκης και του άρθρου 61, παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ.

2. *Συμβιβάσιμο της ενίσχυσης με την κοινή αγορά*

Το άρθρο 92 της συνθήκης, στις παραγράφους 2 και 3, προβλέπει ορισμένους τύπους ενίσχυσης που είναι συμβιβάσιμοι με την κοινή αγορά.

Δεδομένης της φύσης της ενέργειας, το άρθρο 92 παράγραφος 2 και το άρθρο 92, παράγραφος 3 στοιχείο β) της συνθήκης ΕΚ δεν έχουν εφαρμογή στις εν λόγω ενισχύσεις.

Δεδομένης της ποικιλίας των δραστηριοτήτων του ομίλου και των τόπων εγκατάστασης, και καθώς τα μέτρα δεν έχουν περιφερειακό στόχο, μόνο η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 92, παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ, στο βαθμό που αφορά ενίσχυση για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα εν λόγω μέτρα φαίνονται να είναι ενισχύσεις που έχουν σκοπό να επιτρέψουν στην Enichem Agricoltura να συνεχίσει την επιχειρηματική της δραστηριότητα παρά τις χρηματοοικονομικές της δυσκολίες και να χρηματοδοτήσει ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης για να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα της εταιρείας.

Η προσέγγιση της Επιτροπής στις ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων περιγράφεται στις «Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων», οι οποίες εγκρίθηκαν στις 27 Ιουλίου 1994 [1].

[1] ΕΕ αριθ. C 368 της 23. 12. 1994, σ. 12.

Στις κατευθυντήριες αυτές γραμμές, η Επιτροπή έχει τονίσει ότι κατά την εκτίμηση του συμβιβάσιμου της ενίσχυσης αυτού του είδους θα είναι αυστηρή, γιατί διαφορετικά θα ήταν δυνατό να καταλήξει να μεταθέτει χωρίς λόγο κοινωνικά και βιομηχανικά προβλήματα από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, υποχρεώνοντας τους άλλους παραγωγούς να επωμιστούν το βάρος των προβληματικών λόγω αναδιάρθρωσης καθώς και τις επακόλουθες κοινωνικές συνέπειες.

Για το λόγο αυτό, προκειμένου η Επιτροπή να εγκρίνει μια ad hoc ενίσχυση σε μια προβληματική εταιρεία, η αναδιάρθρωσή της πρέπει να ικανοποιεί τον επόμενο βασικό όρο: πρώτα απ' όλα, πρέπει να αποκαθιστά την μακροχρόνια βιωσιμότητα της εταιρείας μέσα σε λογικό χρονικό διάστημα· επιπλέον, πρέπει να αποφεύγει να στρεβλώνει αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό· τέλος, πρέπει να είναι ανάλογη με τις δαπάνες αναδιάρθρωσης και τα οφέλη. Μόνο εάν πληρούνται οι όροι αυτοί, οι επιπτώσεις της ενίσχυσης θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως μη αντίθετες προς το κοινό συμφέρον κατά την έννοια της παρέκκλισης του άρθρου 92, παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ.

Τα έγγραφα και το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης που παρουσίασαν οι ιταλικές αρχές εξετάστηκαν πάνω στη βάση αυτή, ειδικά όσον αφορά ορισμένα στοιχεία όπως είναι η αποκατάσταση της βιωσιμότητας της εταιρείας, η μείωση του παραγωγικού δυναμικού της και η εξέλιξη της ανταγωνιστικής της θέσης στην αγορά, η αναλογική σχέση της διαρθρωτικής ενίσχυσης και της συμβολής του δικαιούχου της ενίσχυσης στη χρηματοδότηση του προγράμματος αναδιάρθρωσης, τα σχέδια για την ιδιωτικοποίηση της εταιρείας.

3. *Αποκατάσταση της βιωσιμότητας και ιδιωτικοποίηση*

Γενικά, ο όρος «sine qua non» όλων των προγραμμάτων αναδιάρθρωσης είναι ότι πρέπει να αποκαθιστούν την μακροπρόθεσμη χρηματοοικονομική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης μέσα σε λογικό χρονικό διάστημα και βάσει ρεαλιστικών υποθέσεων ως προς τις μελλοντικές συνθήκες λειτουργίας.

Όπως εξηγήθηκε στο μέρος I, η Enichem Agricoltura ετέθη υπό εκκαθάριση το Δεκέμβριο 1994, και μόνο ορισμένες εγκαταστάσεις και δραστηριότητες παραγωγής, αφού προηγουμένως αναδιαρθρώθηκαν, συνεχίζουν τη λειτουργία τους, και προορίζονται τελικά για ιδιωτικοποίηση.

Η αναδιάρθρωση που έχει αναληφθεί και πρόκειται να ολοκληρωθεί στα επόμενα χρόνια με την διαδικασία της εκκαθάρισης μπορεί να αναμένεται λογικά ότι θα επαναφέρει την Agricoltura σε μακροχρόνιο βιωσιμότητα. Διάφορες παράπλευρες δραστηριότητες πωλούνται ή εγκαταλείπονται, η κύρια δραστηριότητα μειώθηκε κατά πολύ και περιορίστηκε στις εγκαταστάσεις και δραστηριότητες που μπορούν να βασιστούν σε καλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας στην ιταλική και ευρωπαϊκή αγορά. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι εκτιμήσεις για τα αποτελέσματα του 1994 των αναδιαρθρωμένων δραστηριοτήτων είναι θετικές και ρεαλιστικές οικονομικές προβλέψεις για τα έτη από το 1995 έως το 1998 δείχνουν ότι οι δραστηριότητες αυτές θα φθάσουν σε καλό επίπεδο αποδοτικότητας, αποδεκτό για ένα ιδιώτη επενδυτή.

Επιπλέον, οι ιταλικές αρχές ανέλαβαν τη δέσμευση να ιδιωτικοποιήσουν το τμήμα εκείνο της Enichem Agricoltura που έχει υποστεί αναδιάρθρωση και έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή την ημερομηνία κατά την οποία πρέπει, να ολοκληρωθεί η ιδιωτικοποίηση. Η διαδικασία πώλησης έχει ήδη ξεκινήσει, και αφορά επίσης τις θυγατρικές Terni Industrie Chimiche και Sariaf.

Η δέσμευση για την πλήρη και οριστική εκχώρηση της δραστηριότητας της Enichem Agricoltura είναι σύμφωνη με το γενικό πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης που υιοθέτησε η ιταλική κυβέρνηση. Επίσης, επιβεβαιώθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος μείωσης των χρεών που υπέβαλε στην Επιτροπή η ENI, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της συμφωνίας του Ιουλίου 1993 μεταξύ της ιταλικής κυβέρνησης και της Επιτροπής. Η εφαρμογή του προγράμματος αυτού παρακολουθείται από την Επιτροπή βάσει τακτικών εκθέσεων και συναντήσεων με εκπροσώπους της ENI και της ιταλικής κυβέρνησης.

Η απόφαση ιδιωτικοποίησης έχει ληφθεί υπόψη στην εκτίμηση της καθαρής αξίας των δαπανών αναδιάρθρωσης που θα καλυφθούν από την ενίσχυση. Η ιδιωτικοποίηση θα έχει ως αποτέλεσμα να μη στηρίζεται πλέον η Agricoltura σε προνομιακή συνδρομή από το δημόσιο, επειδή οι παρόντες άμεσοι δεσμοί με το κράτος θα κοπούν οριστικά. Υπό τις συνθήκες αυτές, θα εναπόκειται στο νέο ιδιοκτήτη να εξασφαλίσει την τελική βιωσιμότητα της εταιρείας χωρίς περαιτέρω κρατική βοήθεια.

4. *Μείωση του παραγωγικού δυναμικού*

Μια επιπλέον προϋπόθεση για τη χορήγηση αναδιαρθρωτικής ενίσχυσης είναι η λήψη μέτρων για να περιοριστούν αρνητικές επιπτώσεις σε ανταγωνιστές. Διαφορετικά η ενίσχυση θα ήταν «αντίθετη στο κοινό συμφέρον» και μη δυνάμενη να τύχει της παρέκκλισης δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 3 στοιχείο γ). Ειδικότερα σε τομείς που παρουσιάζουν διαρθρωτική υπερβάλουσα παραγωγική ικανότητα αυτό γίνεται με την οριστική και αμετάκλητη μείωση του παραγωγικού δυναμικού της εταιρείας.

Το έγγραφο της EFMA για τον κλάδο των λιπασμάτων στην Κοινότητα, που δημοσιεύτηκε το Νοέμβριο 1994, αναφέρει ότι, σήμερα, ο κλάδος αυτός παρουσιάζει διαρθρωτικό πλεόνασμα παραγωγικού δυναμικού μεγαλύτερο από 20 %. Στοιχεία της Επιτροπής δείχνουν ότι το 1993, χρονιά σχετικά κακή από άποψη οικονομικών αποτελεσμάτων αλλά με επίπεδα παραγωγής που είναι μάλλον απίθανο να είναι μεγαλύτερα στο μέλλον παρήχθησαν στην Κοινότητα ποσότητα λιπασμάτων ίση με 8,3 εκατομμύρια τόνους ισοδυνάμου αζώτου από περίπου 11,5 εκατομμυρίων αμμωνίας, που αντιπροσωπεύει ποσοστό χρησιμοποίησης ίσο με 74 %.

Η αναδιάρθρωση της Enichem Agricoltura προβλέπει μια σημαντική προσπάθεια μείωσης του παραγωγικού δυναμικού της σε όλο το φάσμα των προϊόντων της. Σε σχέση με

το 1990, έχει κλείσει 69 % του παραγωγικού δυναμικού της εταιρείας σε αμμωνία, 60 % σε ουρία, 48 % σε νιτρικό αμμώνιο, 64 % σε NPK. Οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τα στοιχεία της Enichem και της EFMA δείχνουν ότι, σε σχέση με το παραγωγικό δυναμικό της Κοινότητας το 1991, το κλείσιμο εργοστασίων αντιπροσωπεύει περίπου 15 % του δυναμικού παραγωγής ουρίας, 5 % νιτρικού αμμωνίου και 5 % NPK. Επίσης, η παραγωγή SSP έχει μειωθεί δραστικά με κλείσιμο ή πώληση εργοστασίων.

Η μείωση σε προσωπικό είναι πολύ σημαντική [...] το αναδιαρθρωμένο τμήμα δραστηριότητας θα απασχολεί λιγότερο από 10 % του εργατικού δυναμικού της εταιρείας κατά το 1990.

Βάσει των ανωτέρω, και λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τη σημαντική μείωση του μεριδίου της Enichem Agricoltura στην αγορά λιπασμάτων, η οποία είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστική και πάσχει από πλεονάζον παραγωγικό δυναμικό, η Επιτροπή μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η αναδιάρθρωση της εταιρείας και η τελική ανταγωνιστική θέση της στην αγορά δεν θα επηρεάσει τον ανταγωνισμό σε βαθμό που να αντιβαίνει στο κοινό συμφέρον.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η μείωση του παραγωγικού δυναμικού που θα προκύψει από το κλείσιμο εργοστασίων, που οι ιταλικές αρχές ανακοίνωσαν ως οριστικό, θα είναι πραγματική και αμετάκλητη. Οι σχετικές εγκαταστάσεις δεν μπορούν να τεθούν και πάλι σε λειτουργία, ούτε ακόμη και από νέους αγοραστές, επειδή αυτό θα κατέληγε στην επανεισαγωγή στην αγορά παραγωγικού δυναμικού που έτυχε ενισχύσεων, δημιουργώντας οξεία στρέβλωση του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή αντιλαμβάνεται επίσης ότι οι εγκαταστάσεις της Gela (φωσφορικό οξύ και λιπάσματα NPK) είναι σε αδράνεια επειδή υπό τις παρούσες συνθήκες δεν είναι ανταγωνιστικές. Επομένως, οποιοδήποτε σχέδιο επαναλειτουργίας των εγκαταστάσεων αυτών, από την Enichem Agricoltura ή από τρίτους αγοραστές, είναι πιθανό να συνεπάγεται μέτρα αναδιάρθρωσης και περαιτέρω ενίσχυση που ενδέχεται να προκαλέσει στρέβλωση ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, πριν από την εφαρμογή τους, σχέδια αυτού του είδους θα πρέπει να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή προκειμένου να αξιολογηθούν σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΚ για τις κρατικές ενισχύσεις.

5. *Αναλογική σχέση της ενίσχυσης προς την αναδιάρθρωση*

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία που υπέβαλε η ιταλική κυβέρνηση, οι εισφορές κεφαλαίου που έγιναν από την ENI κατά την περίοδο των ετών 1991-1993 έχουν χρησιμοποιηθεί για να καλύψουν τις ζημίες που προέκυψαν από το κλείσιμο και την εκκαθάριση εταιρειών και τη μείωση της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού. Επίσης, η κάλυψη των ζημιών εκκαθάρισης της Enichem Agricoltura, όπως προκύπτουν από το χρηματοοικονομικό πρόγραμμα που σχετίζεται με την εκκαθάριση είναι, εξ ορισμού άμεσα συνδεδεμένη με το κλείσιμο και τα μέτρα αναδιάρθρωσης.

Σημειώνεται ότι ο δικαιούχος θα συμβάλει σημαντικά στην χρηματοδότηση του προγράμματος αναδιάρθρωσης και εκκαθάρισης, με την επανεπένδυση σε αυτό των εσόδων που θα προκύψουν από την πώληση περιουσιακών στοιχείων και θυγατρικών και επίσης από την ίδια την τελική ιδιωτικοποίηση του αναδιαρθρωμένου τμήματος δραστηριότητας της Enichem Agricoltura. Η συνεισφορά αυτή είναι η μεγαλύτερη που είναι δυνατόν να δοθεί από τον αποδέκτη της ενίσχυσης, καθώς θα εκχωρηθεί κάθε δραστηριότητα. Η εκτίμηση των εσόδων αυτών, τα οποία περιέχονται (έχουν αφαιρεθεί) στο τελικό κόστος εκκαθάρισης των 900 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, φαίνεται λογική και είναι πιθανό να επαληθευτεί, όταν ληφθούν επίσης υπόψη η βελτιωμένη κατάσταση αγοράς και τα καλά αποτελέσματα των θυγατρικών και των σχετικών μονάδων κατά το 1994.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα έσοδα αυτά πρέπει να χρησιμοποιηθούν μόνο για την εξόφληση μέρους των οφειλομένων χρεών της υπό εκκαθάριση Enichem Agricoltura, έτσι ώστε να αποφευχθεί η κατάληξή τους σε περαιτέρω ενίσχυση προς άλλες προβληματικές εταιρείες ή δραστηριότητες του ομίλου που δεν έχουν ακόμη πωληθεί.

Μ' αυτή την προϋπόθεση, εκτιμάται ότι η ενίσχυση που χορηγήθηκε δεν παρέχει στην Enichem Agricoltura ταμειακό πλεόνασμα που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για επιθετικές, διαταράσσουσες την αγορά δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τη διαδικασία αναδιάρθρωσης, ούτε για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων που δεν απαιτούνται από την αναδιάρθρωση.

Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι, με βάση το χρηματοοικονομικό πρόγραμμα της Enichem Agricoltura, το επίπεδο των μελλοντικών χρηματοπιστωτικών επιβαρύνσεων της εταιρείας δε θα μειωθεί πέραν του δέοντος. Επιπλέον, η εταιρεία δε θα επωφεληθεί από φορολογικές πιστώσεις ως προς ζημίες που καλύπτονται από διαγραφή χρεών, η οποία χρηματοδοτείται από την ενίσχυση.

Η δέσμευση των ιταλικών αρχών σχετικά με την πώληση της Enichem Agricoltura και των θυγατρικών της, μέσα στις προθεσμίες που κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή, θεωρείται ως προϋπόθεση για την έγκριση του προγράμματος αναδιάρθρωσης. Χωρίς την πώληση αυτή και χωρίς την χρησιμοποίηση από την ENI των σχετικών εσόδων για τη μείωση των οφειλών λόγω της εκκαθάρισης, η συνεισφορά του δικαιούχου της ενίσχυσης θα ήταν μικρότερη αν όχι ανύπαρκτη. Επίσης, η πώληση με ιδιωτικοποίηση καθιστά τη βιωσιμότητα, δηλαδή μελλοντική λειτουργία σε κανονικό επίπεδο αποδοτικότητας, περισσότερο βέβαιη.

Σημειώνεται τέλος, έχει σημειωθεί ότι η εκτίμηση του τελικού κόστους της εκκαθάρισης, που ανέρχεται σε 900 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες, είναι αβέβαιη και μπορεί να παρουσιάσει διακυμάνσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εκκαθάρισης. Εντούτοις, με δεδομένη την έκταση της μείωσης του παραγωγικού δυναμικού της Enichem Agricoltura, θεωρείται ότι αύξηση της δαπάνης αυτής μέχρι 15 % των 900 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών δεν θα επηρεάσει τη θετική αξιολόγηση της υπόθεσης αυτής από την Επιτροπή.

6. *Έλεγχος και υποβολή εκθέσεων*

Η εφαρμογή του προγράμματος αναδιάρθρωσης και εκκαθάρισης απαιτεί τον έλεγχο από την Επιτροπή. Για το λόγο αυτό, οι ιταλικές αρχές θα πρέπει να υποβάλουν περιοδικές εκθέσεις, που θα συνοψίζουν την πρόοδο του προγράμματος αναδιάρθρωσης, εκκαθάρισης και ιδιωτικοποίησης.

Η Επιτροπή θα έχει επίσης την ευκαιρία να παρακολουθήσει την εφαρμογή του προγράμματος κατά τις τακτικές συναντήσεις που έχει με τις ιταλικές αρχές στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου που προβλέπεται από τη συμφωνία του Ιουλίου 1993 μεταξύ της ιταλικής κυβέρνησης και της Επιτροπής, μέχρι τη λήξη του,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Η ενίσχυση υπέρ της Enichem Agricoltura που καλύπτεται από την παρούσα απόφαση — δηλαδή οι εισφορές κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 1991-1994, που ανέρχονται συνολικά σε 1 918 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες, και η αναμενόμενη τελική δαπάνη της εκκαθάρισης της Enichem Agricoltura ύψους 900 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών — καθώς και οποιαδήποτε αύξηση του τελευταίου ποσού κατά ποσοστό μέχρι 15 % που θα μπορούσε να σημειωθεί κατά την εφαρμογή του προγράμματος αναδιάρθρωσης, πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων της 27ης Ιουλίου 1994. Η ενίσχυση εξαιρείται, επομένως από την απαγόρευση του άρθρου 92, παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 61, παράγραφος 1 συμφωνίας ΕΟΧ με βάση το άρθρο 92, παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 61, παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συμφωνίας ΕΟΧ, ως ενίσχυση συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις που παρατίθενται στις παραγράφους 2 έως 5 και στο άρθρο 2.

2. Οι δικαιούχοι επιχειρήσεις θα λάβουν όλα τα μέτρα που καθορίζονται στο πρόγραμμα εκκαθάρισης, αναδιάρθρωσης και ιδιωτικοποίησης που υποβλήθηκε στην Επιτροπή.

3. Η μείωση του παραγωγικού δυναμικού που θα προκύψει από το κλείσιμο των εγκαταστάσεων των μονάδων της Marghera, Manfredonia, Priolo, San Giuseppe Cairo, Gela (εγκαταστάσεις αμμωνίας), Crotone, Porto Empedocle, πρώην Fertilgest θα είναι πραγματική και αμετάκλητη. Για το σκοπό αυτό, ο σχετικός εξοπλισμός θα αχρηστευθεί για να πάψει η παραγωγή ή θα μετατραπεί για άλλες χρήσεις. Οποιαδήποτε πώληση παραγωγικού δυναμικού σε άλλους ανταγωνιστές θα πρέπει να αφορά χρήση σε χώρες από τις οποίες η συνέχιση της λειτουργίας των εγκαταστάσεων είναι απίθανο να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση του ανταγωνισμού στην Κοινότητα. Οι όροι αυτοί πρέπει να τηρούνται μέχρις ότου οι επιπτώσεις της ενίσχυσης στην κατάσταση του ανταγωνισμού στην Κοινότητα θα καταστούν αμελητέες.

4. Κάθε σχέδιο επαναλειτουργίας εγκαταστάσεων που είναι σε αδράνεια, δηλαδή της Gela (εγκαταστάσεις φωσφορικού οξέος, θειικού οξέος και NPK), θα κοινοποιηθεί στην Επιτροπή ώστε να εξεταστεί προηγουμένως με βάση τους κοινοτικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

5. Η Ιταλία πρέπει να τηρήσει την υποχρέωσή της να ιδιωτικοποιήσει τμήμα της Enichem Agricoltura αποτελούμενο από τις μονάδες της Ferrrara, της Ravenna, της Barletta, την κεντρική διοίκηση και τις θυγατρικές της Terni Industrie Chimiche και Sariaf, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που υποβλήθηκε στην Επιτροπή, και σύμφωνα με το χρηματοοικονομικό πρόγραμμα για τη μείωση των χρεών της ENI που δόθηκε στην Επιτροπή δυνάμει του μηχανισμού ελέγχου, στο πλαίσιο της συμφωνίας του Ιουλίου 1993 μεταξύ της ιταλικής κυβέρνησης και της Επιτροπής.

6. Τα έσοδα που θα προκύψουν από την πώληση των θυγατρικών και των περιουσιακών στοιχείων της Enichem Agricoltura, που αναφέρονται στην παράγραφο 5, ακόμη και εάν είναι υψηλότερα από τα προβλεπόμενα στο πρόγραμμα που υποβλήθηκε στην Επιτροπή, θα χρησιμοποιηθούν στο σύνολό τους για να μειωθεί το χρέος που πρόκειται να καλυφθεί από την ενίσχυση. Δε θα επενδυθούν με τρόπο που να αποτελέσει περαιτέρω ενίσχυση σε άλλες οικονομικά προβληματικές εταιρείες ή δραστηριότητες του ομίλου που δεν έχουν ακόμη πωληθεί.

7. Οι ιδιωτικοποιήσεις δε χρηματοδοτούνται με περαιτέρω κρατική ενίσχυση. Είναι ανοικτές σε όλους τους ενδιαφερομένους και δεν υπόκεινται σε όρους.

Άρθρο 2

1. Η Ιταλία συνεργάζεται πλήρως για τον έλεγχο εφαρμογής της παρούσας απόφασης αυτής, μέσω:

α) της υποβολής ανά εξάμηνο στην Επιτροπή εκθέσεων, που θα περιέχουν ειδικότερα:

— την πρόοδο της εκκαθάρισης, μαζί με την πλέον πρόσφατη οικονομική κατάσταση της υπό εκκαθάριση Enichem Agricoltura, και επί μέρους πληροφορίες για τα περιουσιακά στοιχεία και τις θυγατρικές που πωλήθηκαν ή καταργήθηκαν,

— την κατάσταση των επί μέρους εγκαταστάσεων παραγωγής που έχουν κλείσει ή βρίσκονται σε αδράνεια και τα μέτρα που λαμβάνονται μέχρι την οριστική και αμετάκλητη κατάργησή τους,

— την πρόοδο της αναδιάρθρωσης και ιδιωτικοποίησης της Enichem Agricoltura και/ή των θυγατρικών της·

β) της έγκαιρης ανακοίνωσης στην Επιτροπή των βασικών βημάτων της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης της Enichem Agricoltura και των θυγατρικών της.

2. Η πρώτη έκθεση πρέπει να παρουσιάζει την οικονομική κατάσταση της υπό εκκαθάριση Enichem Agricoltura στις 31 Δεκεμβρίου 1994, και θα πρέπει να έχει φθάσει στην Επιτροπή μέχρι τις 31 Αυγούστου 1995. Οι επόμενες εκθέσεις υποβάλλονται ανά εξάμηνο, αρχίζοντας από τις 31 Δεκεμβρίου 1995, και περιέχουν ενημερωμένα οικονομικά στοιχεία σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 21 Ιουνίου 1995.

Για την Επιτροπή

Karel VAN MIERT

Μέλος της Επιτροπής